

Lengte route circa 5 km

Benodigde tijd 2 à 2½ uur

Startpunt Parkeerplaats ten noorden van de weg Gasteren-Oudemolen.

Openbaar vervoer Vanaf de NS-stations Assen of Groningen Arriva lijn 58 (alleen op werkdagen), uitstappen in Gasteren; daarna circa 1 km naar startpunt. Ook kunt u in Assen een treintaxi nemen.

Honden Niet toegestaan in de Gasterse Duinen vanwege de schapen en runderen.

Begaanbaarheid paden In het noordelijke deel van de route zijn in wat nattere jaargetijden waterdichte schoenen of laarzen een onmisbaar attribuut. Een groot deel van de route is niet begaanbaar voor invaliden- en kinderwagens.

De Gasterse Duinen

Ten noordwesten van het dorp Gasteren liggen de Gasterse Duinen. Hoewel klein, een van de mooiste heide- en stuifzandgebieden van Drenthe. Zonder meer uniek is de ligging van het terrein in het stroomdal van de Drentsche Aa, ingeklemd tussen het Gastersche Diep, het Oudemolensche Diep en het Anlooër Diepje. De middeleeuwse karrensporen en het hunebed bewijzen dat de mens al minstens 5000 jaar in de Gasterse Duinen zijn sporen nalaat.

1. Vanaf de parkeerplaats gaat u niet via het rooster meteen het veld op richting hunebed, maar loopt u een stukje linksaf in de richting van de weg. Daar begint de paaltjeswandeling van 'Het Drentse Landschap'. We volgen deze route tijdens het eerste deel van de wandeling.

Links van het pad door het bosje loopt een diepe sloot. De sloot werd ongeveer honderd jaar geleden gegraven om het Achterste Veen te ontwateren en turfwinning mogelijk te maken. Dit langgerekte veencomplex loopt door aan de andere kant van de weg Gasteren-Oudemolen. Daar heet het het Voorste Veen. Tussen de 100 en 200 duizend jaar geleden moet hier het beekdal van het Gastersche Diep gelegen hebben. De beek is waarschijnlijk zo'n 10.000 jaar geleden dichtgestoven met dekzand. Het water kwam tot stilstand en de bedding groeide dicht met veen.

2. Op de heuvel houdt u links aan. Blijf de paaltjesroute volgen.

Vanaf het hoge duin heeft u een prachtig uitzicht op het Achterste Veen. Kenmerkend voor dit gebied is de Gagel, een heestertje dat zich in een milieu van vochtige heide en veentjes uitstekend thuis voelt. Voordat in het voorjaar de harde, langwerpige blaadjes verschijnen, zitten de struiken vol katjes. Ruik eens aan een fijngewreven katje en u vergeet Gagel nooit weer.

Verder groeien hier kostbare soorten als Dophei, Veenbies, Lavendelhei, Veenbes en Ronde zonnedauw. De vlakte achter de eikenboom was nog niet zo lang geleden een akkertje op de rand van het Achterste Veen.

3. Op de driesprong midden op het veld verlaat u de paaltjesroute door hier rechtdoor te gaan. Na het rooster links aanhouden.

Wie regelmatig in de Gasterse Duinen komt, zal het beslist opgefallen zijn dat consequent beheer gedurende zo'n twintig jaar zijn vruchten begint af te werpen. Het hele jaar door worden de Gasterse Duinen begraaasd door een twintigtal Schoonebeker heideschapen, de laatste jaren geholpen door een stuk of wat Schotse hooglanders. Het Pijpenstrootje dat indertijd vrijwel de hele Gasterse Duinen bedekte, is zo langzamerhand behoorlijk op zijn retour en de duinen zijn weer met prachtige heide bedekt. Regelmatig laat 'Het Drentse Landschap' gedeelten van de hei maaien of plaggen. Vlak voor u via het rooster het terrein verlaat, kunt u goed de effecten van dit soort maatregelen zien.

4. U volgt het brede zandpad en neemt het tweede pad rechts. Dit pad volgt de rand van het beekdal van de Drentsche Aa.

Links van het pad begint een hooiweg naar de beek. Halverwege komt u langs vier grafheuvels die door archeologen gedateerd zijn op circa 1500 v. Chr. Als u doorloopt naar het diep, heeft u een prachtig uitzicht op de molen De Zwaluw (1837) bij Oudemolen.

5. Waar het pad het bosje in gaat, neemt u het karrenspoor rechtsaf het veldje over.

Ga aan de overkant van het veldje linksaf.

6. Bij het hek gaat u rechtsaf en volgt u het smalle pad tussen het raster en de houtwal.

Onder het bruggetje door legt het Anlooër Diepje zijn laatste meters af in de richting van het Oudemolensche Diep. U staat hier midden in het Stroomdallandschap Drentsche Aa. Dit natuurgebied kreeg halverwege de jaren zestig vorm toen het gebied door een ruilverkaveling verloren dreigde te gaan. Staatsbosbeheer heeft inmiddels in het Drentsche Aa-gebied meer dan 2000 hectare in eigendom verworven. Door consequente vershraling zijn langs de beek prachtige blauwgraslanden ontstaan met orchideeën, Echte koekoeksbloem en Ratelaar. In het stroomdal van de Drentsche Aa is de helft van alle in Nederland voorkomende plantensoorten aangetroffen! Het zal moeite kosten elders in Nederland een plek te vinden waar dat ook het geval is. In juni zijn de bloemrijke hooilanden op hun mooist.

7. Ga het bruggetje over. Volg het pad dat u eerst even rechtsaf en daarna linksaf door een bosje naar de zandweg met fietspad Schipborg-Gasteren brengt.

8. Op het fietspad gaat u rechtsaf.

Eigenlijk moet u op het fietspad even een stukje linksaf. Daar heeft u namelijk een prachtig uitzicht op De Schipborg. Architect Berlage ontwierp deze kolossale boerderij indertijd in opdracht van de familie Kröller-Müller. De bouw duurde van 1914 tot 1916. Zoon Anton Kröller-Müller, waar de familie dit geldverslindende project indertijd voor bedacht had, bleek geen aanleg voor een carrière als herenboer te hebben en verdween reeds na een jaar van het toneel.

In de jaren 1996 en 1997 is op de 150 hectare grote landbouwgronden een gevarieerd bos aangelegd en is het een landgoed geworden. Landschapsarchitect Harry Berg liet zich bij het ontwerp inspireren door de strakke geometrie van de plattegrond van Berlage's *Plan Zuid* in Amsterdam. Als u een kijkje wilt nemen, dan kan dat. Het landgoed is voor wandelaars vrij toegankelijk; het huis De Schipborg echter niet. Terug op de wandeling passeert u voorbij het landgoed links van de weg de Burgvullen: het beekdal van het Anlooër Diepje. In tegenstelling tot de Drentsche Aa hoefde Staatsbosbeheer hier niets terug te brengen naar de oorspronkelijke situatie. Het is er gewoon allemaal nog! In het voorjaar bloeit in de Burgvullen massaal de Bosanemoon en vrijwel nergens groeien zoveel orchideeën.

9. Bij het bord 'Het Drentse Landschap' verlaat u het fietspad en gaat u rechtsaf het paadje op langs het raster.

Als u het reliëf van de Gasterse Duinen volgt, lijkt het net of er allemaal sloten over het veld lopen. Het zijn echter oude karrensporen, stammend uit een tijd toen er nog druk wagenverkeer over het veld was.

10. Via een rooster komt u terug op het veld waarna u op de driesprong links aanhoudt. U bent terug op de paaltjesroute die we nu tot het eind toe volgen.

11. Via een rooster komt u terug op het fietspad. Rechtsaf het fietspad volgen.

12. Voorbij het boerderijtje aan uw linkerkant brengt de paaltjesroute u rechtsaf via een rooster het veld weer op.

Langs het hunebed loopt u terug naar de parkeerplaats.

Eind 2000 heeft de provincie haar hunebedden overgedragen aan 'Het Drentse Landschap'. Het gaat om 21 van de 53 hunebedden en deze in de Gasterse Duinen is door zijn natuurlijke ligging een van de mooisten. Het hunebed figureert in nogal wat oude reisbeschrijvingen, omdat het voor veel reizigers het eerste hunebed was dat ze ooit gezien hadden. Michiel van Bolhuis schreef bijvoorbeeld in 1694 na een copieuze maaltijd in Schipborg over de Gasterse Duinen dat: 'daer 3 grote stenen op 7 à 8 kleindere laegen, waeronder wij doorkropen en overheen liepen, waer van geseit wjrde, een reus onder begraven te sijn'.

Wie de smaak van het gebied te pakken gekregen heeft, zou de Knapzakroute Gasteren eens moeten lopen. U komt dan onder andere langs de spectaculaire stootoever van de Drentsche Aa ten zuiden van de weg Gasteren-Oudemolen en bij het Gastersche Holt, een oud boscomplex van 'Het Drentse Landschap' aan de zuidkant van de es van Gasteren.

